

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 29. avgust 2024

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

UVODNA NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisane moderirane rešitve za posamezen izpitni komplet.

Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se rešitev ovrednoti z 0 točkami.

Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni kandidatovi popravki se ovrednotijo z 0 točkami.

Če v navodilu piše, da naj se pravilna rešitev podčrta ali obkroži, se pri vrednotenju upošteva tudi druga vrsta njene oznake.

Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.

Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.

Pri vprašanjih višje ravni (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilno rešitev se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

IZPITNA POLA 1**Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope****Obča**

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	ena od: ♦ polarno podnebje ♦ podnebje večnega ledu in snega	
	1	ena od: ♦ tundrsko podnebje ♦ subpolarno podnebje	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ B ♦ E	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	1	♦ jugozahod	
	1	ena od: ♦ (potujoči) cikloni / depresije ♦ premik polarne fronte ♦ večji vpliv zahodnih vetrov ♦ ciklonske padavine ♦ bližina polarne fronte	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	2	ena od: ♦ V tropskem pasu pihajo vetrovi iz vzhodne smeri (pasati), zato prinašajo iznad oceanov vlažen zrak. ♦ Zahodne obale so pod manjšim vplivom vlažnih vetrov, ker prevladujejo vetrovi iz vzhodne smeri. ♦ Ker v tropskem pasu prevladujejo vzhodni vetrovi, se večina vlage izcedi, preden dosežejo zahod celine. ♦ Vzhodne obale so pod vplivom toplih morskih tokov, ki povzročijo večje izhlapevanje. ♦ Nekatere dele zahodnih obal oblivajo hladni morski tokovi, zato je tam izhlapevanje manjše.	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	2	ena od: ♦ Sonce s kratkovalovnim sevanjem segreva Zemljino površje / Zemljo. Zemlja seva toploto (toplotne žarke). Zaradi povečanega deleža ogljikovega dioksida se več toplote zadrži v atmosferi. Zato temperatura narašča. ♦ Kratkovalovno sevanje Sonca ogreva Zemljino površje, ki oddaja / seva toploto. Ker vedno večja koncentracija ogljikovega dioksida v atmosferi preprečuje običajno oddajanje Zemljine toplote, temperatura ozračja narašča. ...	Za smiselno uporabljenih pet pojmov 2 točki, za smiselno uporabljene štiri ali tri pojme 1 točka.

Svet 1

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	2	A: ♦ Malajski polotok B: ♦ Kitajsko nižavje / Severno kitajsko nižavje / Veliko kitajsko nižavje / Vzhodno kitajsko nižavje C: ♦ Dekanska planota / Dekanski polotok / Indijski polotok / Dekan	Za tri pravilne rešitve 2 točki, za dve ali eno 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
7	1	ena od: ♦ (alpidsko) gubanje ♦ (alpidiska) orogeneza ♦ subdukcija / podirvanje / tonjenje ene plošče pod drugo	
	1	ena od: ♦ kenozoik ♦ terciar	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
8	2	♦ B ♦ D	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
9	2	ena od: ♦ Reliefna zaprtost preprečuje vlažnim zračnim masam dostop do Velike kotline. ♦ Reliefna zaprtost povzroča sušno podnebje. ♦ Zaradi padavinske sence je tam padavin manj. ♦ Zaradi visokih gor na zahodu je v Veliki kotlini majhna količina padavin / je podnebje sušno. ♦ Zaradi visoke nadmorske višine so temperature nižje / je hladneje. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
10	2	ena od: ♦ Zaradi lege na stiku litosferskih plošč je tam veliko potresov. ♦ Zaradi lege na ognjenem obroču je tam veliko potresov. ♦ Zaradi lege v bližini subdukcije Tihooceanske plošče pod Kitajsko / Evrazijsko tektonsko ploščo je tam veliko potresov. ♦ Zaradi potresov obalo ogrožajo cunamiji / popotresni valovi. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Svet 2

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
11	1	♦ ekstenzivno (kmetijstvo) / ekstenzivna (živinoreja) / ekstenzivna (govedoreja)	
	1	♦ Sahel	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
12	2	♦ B ♦ D	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
13	1	ena od: ♦ sončni pas ♦ območje nove industrije / novi industrijski pas	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
14	2	ena od: ♦ Zaradi zgostitve mlade / izobražene delovne sile / raziskovalcev se je razvila industrija visoke tehnologije / mikroelektronika. ♦ Dotok kapitala je omogočil spodbujanje raziskav na področju mikroelektronike / industrije visoke tehnologije. ♦ Zaradi bližine univerz je veliko izobražene delovne sile. ♦ Hiter tehnološki razvoj je pritegnil veliko kapitala. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
15	1	♦ Kitajska	
	2	ena od: ♦ Lastniki plantaž so večinoma tujci / velike korporacije, ki prejmejo najvišji delež dobička od prodaje pridelka. ♦ Zaradi širjenja plantaž ostane manj obdelovalnih površin za samooskrbo domačega prebivalstva. ♦ Intenzivno / monokulturno kmetijstvo pomeni velik pritisk na vodne vire, ki jih lahko zmanjka za revnejše prebivalstvo. ♦ Zaradi (delovno) intenzivnega kmetijstva potrebujejo veliko poceni delovne sile. ♦ Plantažno kmetijstvo zagotavlja delovna mesta / zaposlitev in s tem zmanjšuje revščino. ♦ Z uveljavljanjem pravične trgovine se zmanjšuje revščina prebivalstva na teh območjih.	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točk.
Skupaj	3		

Evropa 1

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
16	1	Vodoravno 1: ♦ Centralni masiv	
	1	Navpično 2: ♦ Karpati	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
17	2	dve od: ♦ ledeniška dolina / U-dolina ♦ fjord ♦ uravnano / zbrušeno / planotasto površje / fjell ♦ jezerska kotanja ♦ morena ♦ morenski nasip ♦ grbinasti otočki	Za tri pravilne rešitve 2 točki, za dve ali eno 1 točka.
		♦ voda	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
18	1	ena od: ♦ estuarski ♦ lijakasti	
	1	ena od: ♦ nastanek pristanišč ♦ pristanišča so lahko globlje v notranjosti ♦ pomorski / vodni / ladijski promet ♦ razvoj industrije ♦ možnost gradnje plimskih elektrarn	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
19	2	♦ B ♦ A ♦ A ♦ C	Za štiri pravilne trditve 2 točki, za tri ali dve 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
20	1	opis, ena od: ♦ (tektonsko) ugrezanje ♦ (tektonsko) ugrezanje v terciarju ♦ (tektonsko) ugrezanje v alpidski orogenezi	
	1	pojasnitev, ena od: ♦ Na sedimentih / puhlici je nastala debela / globoka prst / prst z debelim A-horizontom / humusnim horizontom. ♦ Na puhlici nastaja zelo rodovitna prst / najbolj rodovitna prst / črna prst.	Za popolno pojasnitev 1 točka, za samo opis 0 točk.
Skupaj	2		

Evropa 2

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
21	1	♦ Slovanski jeziki	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
22	1	A: ♦ ugrofinska	
	1	B: ♦ romanska	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
23	2	♦ DA Države, ki so zadnje vstopile v EU, imajo nižji BDP na prebivalca po standardu kupne moči, kot je povprečje EU.	
		♦ DA Regije z najvišjim BDP na prebivalca po standardu kupne moči pripadajo delu območja, ki predstavlja Modro banano.	
		Najvišji BDP na prebivalca po standardu kupne moči ima večina regij evropske populacijske osi.	
		V Švici je največ regij z visokim BDP na prebivalca po standardu kupne moči v EU.	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
24	1	opis (vzrok), ena od: ♦ visoki denarni prispevki v proračun EU ♦ plačevanje birokratov / zaposlenih ♦ evroskepticizem / nezaupanje v evropske institucije ♦ nestrinjanje s politiko priseljevanja ♦ nesprejemanje odločitev EU ...	
	1	opis (posledica), ena od: ♦ prost pretok blaga / storitev med EU in Združenim kraljestvom je ukinjen ♦ obdavčevanje / carinjenje / sanitarni pregled blaga med EU in Združenim kraljestvom ♦ ni več prostega pretoka potnikov med EU in Združenim kraljestvom ♦ odseljevanje prebivalcev EU iz Združenega kraljestva / upad priseljevanja iz EU v Združeno kraljestvo ♦ uporaba potnih listov med EU in Združenim kraljestvom ♦ umikanje podjetij EU iz Združenega kraljestva ...	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
25	2	pojasnitev, ena od: ♦ Plitve prsti se hitro izčrpajo in so primerne za manj zahtevne kmetijske kulture. ♦ Slabo rodovitne prsti so manj primerne za kmetijstvo. ♦ Močvirnata / barjanska / vlažna tla / namočene prsti so za poljedelstvo neuporabne. ♦ Zaradi oceanskega podnebja / vlažnega podnebja / milih zim / travnatih površin so usmerjeni pretežno v živinorejo. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.
	1	opis, ena od: ♦ pomanjkanje hrane / krompirjeva lakota ♦ umiranje ljudi ♦ stradanje prebivalstva ♦ slab gospodarski razvoj ♦ izseljevanje / ekonomske migracije ...	
Skupaj	3		

Skupno število točk IP 1: 50

IZPITNA POLA 2**Obča geografija – Geografija Slovenije****Obča**

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ A	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	1	ena od: ♦ barakarsko naselje ♦ marginalno naselje ♦ favela ♦ slum ♦ revna četrt	Za tri pravilne rešitve 2 točki, za dve 1 točka.
	1	opis, dve od: ♦ velika gostota poselitve / gosta poseljenost ♦ visoka rodnost / naravni prirastek ♦ več mladega prebivalstva ♦ brezposelnost ♦ nizka stopnja izobrazbe / neizobraženo prebivalstvo ♦ krajša življenjska doba / višja umrljivost ♦ revščina ♦ podhranjenost / lakota	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ C ♦ E	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	1	♦ tržišče / trg	
	1	ena od: ♦ Mehika ♦ Kolumbija	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	1	ena od: ♦ Zaradi cenejše delovne sile / nižjih stroškov proizvodnje (nižjih davkov / nižjih cen energije) v manj razvitih državah je cena končnega izdelka nižja / je zaslužek podjetij višji / je izdelek na trgu bolj konkurenčen. ♦ Težka industrija zaposluje manj izobraženo delovno silo / poceni delovno silo, te pa je več v manj razvitih državah. ♦ Zaradi strožje okoljske zakonodaje industrijska proizvodnja nekaterih izdelkov v razvitih državah ni možna / je dražja. ♦ V manj razvitih državah so na voljo surovine / energijski viri, ki jih težka industrija potrebuje za proizvodnjo.	Za popolno pojasnitev 1 točka, za samo opis 0 točk.

		♦ V razvitih državah je na voljo manj surovin / manj energijskih virov, ki jih težka industrija potrebuje za proizvodnjo. ♦ V manj razvitih državah je manj stroga delovna zakonodaja, zato je delovna sila tam cenejša. ...	
--	--	---	--

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	2	A: ♦ črni premog / premog B, ena od: ♦ železarstvo ♦ predelava železa ♦ jeklarstvo ♦ črna metalurgija / metalurgija ♦ težka industrija pojasnitev, ena od: ♦ Zaradi zapiranja premogovnikov / uporabe okolju bolj prijaznih energijskih virov je onesnaženost zraka / vode manjša. ♦ Zaradi propada težke industrije / načrtne sanacije je več zelenih površin / rekreativnih površin. ♦ Zaradi razvoja terciarnih dejavnosti / industrije visoke tehnologije se je spremenil videz mest. ♦ Zaradi manjšega onesnaževanja se je povečala biodiverziteta.	Za tri pravilne rešitve (energijski vir, industrijsko panogo in popolno pojasnitev) 2 točki, za dve 1 točka.

Slovenija 1

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
7	2	A: ♦ Pivka B: ♦ Savinja C: ♦ Krka	Za tri pravilne rešitve 2 točki, za dve ali eno 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
8	1	♦ povodje	
	1	♦ razvodnica	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
9	1	♦ pravilna rešitev je kvadrat desno spodaj (Čatež)	
	1	ena od: ♦ dežno-snežni ♦ pluvialno-nivalni ♦ mešani	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
10	2	♦ A ♦ E	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
11	2	ena od: ♦ Površina jezer se bo večala, ker bodo še naprej izkoriščali lignit / premog. ♦ Površina se bo večala, ker se bo površje še naprej ugrezalo. ♦ Površina se bo manjšala, ker bodo uporabljali uvožen premog, jezera pa bodo zasipali / zasipali s pepelom. ♦ Površina se bo manjšala, ker bodo termoelektrarno ustavili, jezera pa bodo uredili / zasipali. ♦ Površina bo enaka, ker ne bodo več kopali lignita. ♦ Površina bo enaka, ker bo termoelektrarna prenehala delovati, jezera pa bodo uredili za rekreacijo.	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Slovenija 2

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
12	1	♦ travniki in pašniki	
	1	ena od: ♦ živinoreja ♦ govedoreja	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
13	2	♦ B ♦ D	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
14	2	slika 6: ♦ Goriška brda slika 7: ♦ Ljubljansko barje slika 8: ♦ Javorniki in Snežnik slika 9: ♦ Julijske Alpe	Za štiri pravilne rešitve 2 točki, za tri ali dve 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
15	2	ena od: ♦ Zaradi višjih temperatur tam vinska trta bolje uspeva. ♦ Zaradi prisojne lege vinogradi prejmejo več toplote. ♦ Ker je trta toploljubna vrsta, so vinogradi na južni / prisojni strani gričevij. ♦ Zaradi lege (vinogradov) v termalnem pasu je tam manj pozebe / megle / vlage. ♦ Zaradi lege v termalnem pasu so vinogradi nad mejo inverzije. ♦ Vinogradom ustrezajo višje in toplejše lege nad dnem dolin in ravnin. ♦ Vinska trta je toploljubna vrsta, zato ima raje toplejše lege. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
16	2	ena od: ♦ Zaradi zgodnje pomladi / toplih / milih zim začnejo kmetijske kulture prej rasti. ♦ Zaradi zgodnje pomladi / toplih zim se rastna / vegetacijska doba začne prej. ♦ Zgodnji začetek rastne dobe poveča nevarnost pozeb. ♦ Zaradi višjih temperatur je večja nevarnost pomladanske suše / je potrebno namakanje. ♦ Zaradi manjše količine snega so pomladi tla bolj sušna. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Slovenija – pokrajine 1

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
17	1	♦ Ptuj	
	1	♦ Pragersko	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
18	1	♦ Pomurska ravnina	
	1	♦ Slovenske gorice	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
19	2	tri od: ♦ celoletni turizem ♦ celoletna sezona / ni omejen na letni čas ♦ namestitve ob termalnih izviri / uporaba termalne vode ♦ velika (največja) zasedenost ležišč ♦ dolga (najdaljša) bivalna doba turistov ♦ veliko (največje) povpraševanje turistov ♦ veliko tujih turistov ♦ zdravstvena dejavnost / objekti za zdravljenje in rehabilitacijo ♦ bogata ponudba spremljajočih dejavnosti (preventivni programi, centri dobrega počutja / centri velnes, možnosti za rekreacijo itd.) ♦ najuspešnejši del slovenske turistične ponudbe ♦ poseben status v zdravstvenem sistemu Slovenije ♦ velike naložbe v zadnjih nekaj letih ♦ najvišji dohodki iz turizma ♦ več starejših gostov ♦ gosti iz vseh starostnih skupin	Za tri pravilne rešitve 2 točki, za dve 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
20	1	♦ 1857–1919	Za popolno pojasnitev 1 točka, za samo opis 0 točk.
	1	ena od: ♦ Zaradi razpada Jugoslavije so mnoga med temi podjetji izgubila trg. ♦ Zaradi tehnološke zastarelosti so bila podjetja manj konkurenčna. ♦ Zaradi sprostitev uvoza so podjetja dobila močno konkurenco na domačem trgu. ♦ Zaradi novih predpisov podjetja niso več ustrezala novi okoljski zakonodaji. ♦ Zaradi tranzicije / prehoda v tržno gospodarstvo je bilo veliko špekulativnih nakupov / načrtnega izčrpavanja podjetij. ...	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
21	2	ena od: ♦ Zaradi prometne odmaknjenosti / obrobnosti / perifernosti / lege v bližini državne meje ni bilo vlaganj v razvoj industrije / se ni razvilo večje naselje. ♦ Zaradi pomanjkanja kapitala niso gradili industrijskih obratov. ...	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Slovenija – pokrajine 2

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
22	1	ena od: ♦ pobočni veter ♦ gornik ♦ katabatski veter	
	1	♦ piha ponoči	
Skupaj	2		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
23	2	dve od: ♦ razvoj industrije ♦ odprtje premogovnika / nahajališče lignita / razvoj rudarstva ♦ možnosti zaposlitve / zaposlitev v premogovniku / v podjetju Gorenje ♦ priseljevanje prebivalcev ♦ priseljevanje mladega prebivalstva / višja rodnost ...	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
24	2	♦ B ♦ C	

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
25	2	ena od: ♦ Zaradi kislih / spranih / plitvih prsti rastejo gozdovi. ♦ Slabo rodovitne / kisle / plitve / sprane prsti so manj primerne za polja.	Za popolno pojasnitev 2 točki, za samo opis 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
26	1	♦ Ljubljansko polje	
	1	pojasnitev, ena od: ♦ Zaradi ugrezanja tal na Ljubljanskem barju je tam gradnja draga. ♦ Pogosto poplavljeno Ljubljansko barje je manj primerno za gradnjo / je razlog za gradnjo na robu barja. ♦ Zaradi močvirja / barja / mokrotnosti tal je gradnja dražja / zahtevnejša. ♦ Ker je območje Ljubljanskega barja v večjem delu zaščiteno, je gradnja tam onemogočena.	Za popolno pojasnitev 1 točka, za samo opis 0 točk.
Skupaj	2		

Skupno število točk IP 2: 50